

Nr 13

Utlåtande i anledning av motioner om ändrade folkbokföringsregler vid inflyttning i pensionärshem i kommunal regi.

Tredje lagutskottet har behandlat två i riksdagens väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nr 516 i första kammaren av herrar *Ernst Olsson* och *Thorsten Larsson* och nr 605 i andra kammaren av herrar *Nelander* och *Wachtmeister*.

I motionerna, som är likalydande, hemställes om »sådan ändring i folkbokföringsförordningen, att därest någon flyttar till pensionärshem i kommunal regi detta ej skall medföra förändring i avseende å hans kyrkobokföring, såvida icke under tiden sådana förhållanden inträffar, att han på grund därav bort, därest han icke vistats på pensionärshemmet, annorstädes kyrkobokföras».

Över motionerna har i den ordning 46 § riksdagsordningen föreskriver inhämtats yttrande från statistiska centralbyrån varjämte Svenska landskommunernas förbund beretts tillfälle avgiva yttrande.

En närmare redogörelse för motionernas innehåll lämnas här nedan.

Gällande rätt

Enligt 36 § *folkbokföringsförordningen den 28 juni 1946* skall fysisk person mantalsskrivas i det distrikt och å den fastighet, där han den 1 november förrättningsåret rätteligen skall vara kyrkobokförd. Beträffande kyrkobokföring gäller enligt 13 § 1 mom. samma förordning såsom huvudregel att envar skall kyrkobokföras i den församling, där han är bosatt, och enligt 2 mom. i samma paragraf skall en person, bortsett från vissa undantagsfall, anses bosatt å den fastighet, där han regelmässigt vistas.

I 14 § *folkbokföringsförordningen* göres vissa undantag från huvudregeln i 13 § 9 mom. Undantagen avser personer som intages å sjukvårdsinträttning eller ålderdomshem eller å förbättrings-, uppfostrings-, tvångsarbets- eller straffanstalt. För dessa fall föreskrives, att intagningen ej skall medföra förändring i avseende å vederbörandes kyrkobokföring, såvida icke under tiden sådana förhållanden inträffar, att han på grund därav bort, därest han ej varit intagen å inrättningen eller anstalten, annorstädes kyrkobokföras.

Bland bestämmelser i andra lagar, vilka här kan vara av intresse, må nämnas 22 § *lagen den 4 januari 1956 om socialhjälp* ävensom 6 och 7 §§ *lagen den 25 oktober 1957 om jordfästning*. Förstnämnda lagrum reglerar kom-

muners inbördes ersättningsskyldighet för s. k. obligatorisk socialhjälp. Om mottagaren av socialhjälpen för det år hjälpen mottagits varit mantalsskriven inom annan kommun äger den kommun som utgivit hjälpen i detta fall erhålla ersättning därför av den andra kommunen. — Enligt 6 § lagen om jordfästning skall dödsfall tillkännagivas genom försorg av prästen i den församling, där den avlidne var kyrkobokförd, och enligt 7 § samma lag skall även jordfästningen, om annat ej åstundas, äga rum i denna församling.

Motionernas innehåll

Enligt motionärernas mening bör samma bestämmelser gälla för personer som vistas å pensionärshem som för dem som vistas å ålderdomshem. Vidare anföres.

Det kan erinras om att det för en del pensionärer kan vara av väsentlig betydelse att, trots att de vistas på pensionärshem i annan församling, få tillhöra sin ursprungliga församling, där de kanske bott i hela sitt liv och där de har anhöriga och vänner. Kyrkoskrivningen framstår för dem som ett band med den bygd de anser sig tillhöra. Ytterligare kan nämnas att person som avlider skall jordfästas i den församling han är kyrkoskriven vid dödstillfället, om inte annorlunda begäres. Sker jordfästningen i annan församling än kyrkoskrivningsförsamlingen är detta förenat med kostnader, som i vissa fall kan bli avsevärda. Dessa omständigheter kan lätt ge upphov till missförstånd och irritation.

Skäl som dessa har medfört att ändring nyligen företagits i folkbokföringsreglerna, så att den som är intagen på ålderdomshem i enlighet med vad ovan nämnts kan kyrkoskrivas i sin egentliga hemförsamling. Det synes närmast vara ett förbiseende att ifrågavarande bestämmelse inte då utsträcktes att gälla även för den som vistas på pensionärshem. Det är numera, efter kommunreformen för ett 10-tal år sedan, vanligt att äldre personer vistas på pensionärshem i den egna kommunen men i annan församling än den, där deras tidigare hem finns. Vi föreslår därför att person, som vistas på pensionärshem förvaltad i kommunal regi, i folkbokföringshänseende skall jämföras med person, som vistas på ålderdomshem.

Remissyttranden

Statistiska centralbyrån anför.

I betänkandet med utredning och förslag angående lag om socialhjälp m. m. (SOU 1950: 11) föreslog socialvårdskommittén åtskilliga vittgående ändringar i 14 § 6 mom. folkbokföringsförordningen, bl. a. att stadgandet, såsom sedermera skedde, skulle utvidgas till att omfatta dem som intages å ålderdomshem. Kommittén tog även till behandling upp frågan, huruvida pensionärshemmen borde medtagas bland de i stadgandet nämnda anstalterna. På särskilda skäl (s. 235) ansåg kommittén emellertid att så icke borde ske.

Bärkraften av dessa skäl bör enligt centralbyråns mening prövas av upp-

bördsorganisationskommittén i dess fortsatta utredningsarbete med folkbokföringens framtida utformning.

Då sålunda den fråga, som avses i de remitterade motionerna, är föremål för pågående utredning, synes motionerna, enligt centralbyråns mening, icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Landskommunernas förbund anser de av motionärerna anförda skälen för en ändring av folkbokföringsförordningen i och för sig beaktansvärda men finner vissa invändningar kunna göras mot förslaget. Härvid anföres.

Sålunda är att märka, att pensionärshemmen inte har den karaktär av vårdanstalter som kännetecknar ålderdomshemmen utan närmast är att jämställa med hyreshus. Det är för övrigt inte ovanligt att kommunerna anvisar pensionärslägenheter insprängda i hyreshus. Huruvida även pensionärer i dylika lägenheter skall omfattas av den föreslagna reformen framgår ej av motionerna. Tydligt är emellertid att pensionärerna i vissa andra fall, exempelvis när en pensionär själv hyrt lägenhet i ett hyreshus eller har flyttat till någon anhörig och hans nya bostad är belägen i annan församling än den i vilken pensionären är kyrkoskriven, icke innefattas i motionärernas förslag ehuru även i sådana fall samma skäl som de av motionärerna åberopade uppenbarligen kan anföras för att vederbörande bör förbli kyrkoskriven i sin ursprungliga församling. Ett genomförande av motionärernas förslag innebär följaktligen ingen tillfredsställande lösning av frågan utan leder till en viss icke önskvärd kategoriklyvning av pensionärerna i här förevarande avseenden. Med hänsyn härtill anser sig styrelsen icke kunna tillstyrka motionärernas förslag. Styrelsen anser dock att frågan om pensionärernas mantals- och kyrkoskrivning i här berörda och likartade fall med hänsyn till frågans känslomässiga betydelse för pensionärerna bör tagas under närmare övervägande och ifrågasätter om den inte lämpligen kan hänskjutas till upp-
bördsorganisationskommittén.

Utskottet

De av motionärerna åberopade skälen för den åsyftade ändringen av 14 § 6 mom. folkbokföringsförordningen är helt överensstämmande med de skäl utskottet år 1960 ansåg motivera en då föreslagen (utl. nr 12) och numera genomförd (SFS 36/1960) ändring av samma stadgande. Denna ändring innebär att intagning å ålderdomshem i folkbokföringshänseende likställes med intagning å bl. a. sjukvårdsinrättning, vilket medför att intagningen, även om ålderdomshemmet är beläget i annan församling, ej påverkar kyrkobokföringen. Vid bedömningen av motionerna synes sålunda avgörande betydelse böra tillmätas frågan huruvida förhållandena är så likartade beträffande ålderdomshem och pensionärshem, att samma regler bör gälla i nu ifrågavarande hänseende. Denna fråga uppmärksammades av socialvårdskommittén (SOU 1950: 11 s. 235), som fann en avgörande artskillnad föreligga. Pensionärshemmen var enligt kommitténs mening att anse som bostadshus, och de där boende kunde åtminstone i regel i huvudsak sköta sig själva; ålderdoms-

hemmen däremot kunde betraktas som anstalter, och de där intagna var i regel vårdbehövande. Kommittén ansåg det icke vara rimligt att hindra en person som hyrt lägenhet i ett hus att folkbokföra sig på denna fastighet, därför att den hade karaktären av pensionärshem.

Socialvårdskommitténs nyss refererade uttalanden ävensom vad Landskommunernas förbund anfört, särskilt om det icke ovanliga fallet att en kommun, i stället för att bygga särskilda pensionärshem, anvisar lägenheter i vanliga hyreshus, gör det enligt utskottets mening mycket tveksamt, om en sådan ändring i folkbokföringsförordningen som motionärerna önskar kan anses lämplig. Utskottet är därför icke berett att förorda en ändring av denna innebörd utan att frågan först blivit utredd. Såsom statistiska centralbyrån anfört utredes frågan om folkbokföringens utformning genom uppbořdsorganisationskommittén. Utskottet förutsätter, att kommittén vid fullgörandet av sitt arbete uppmärksammar även den i förevarande motioner behandlade frågan.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motioner I: 516 och II: 605 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 mars 1961

På tredje lagutskottets vägnar:

HUGO OSVALD

Vid detta ärendes behandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Osvald*, Grym, Kristiansson, Ebbe Ohlsson*, Åkesson, Åke Larsson*, Ernst Olsson och Wirmark; samt

från andra kammaren: herrar Levin, Nyberg*, Persson i Tandö, Bengtsson i Göteborg, Mattsson, fru Ekroth, herrar Hammarberg och Tobé.

---

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.